

KÉPES LEVELEZŐLAP

A KÉPESLEVELEZŐLAP-GYŰJTŐK EGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYA

2017. III. negyedév

XXX. évfolyam 3. szám

Stengel & Co., Dresden und Berlin

A cikk 3. (befejező) része

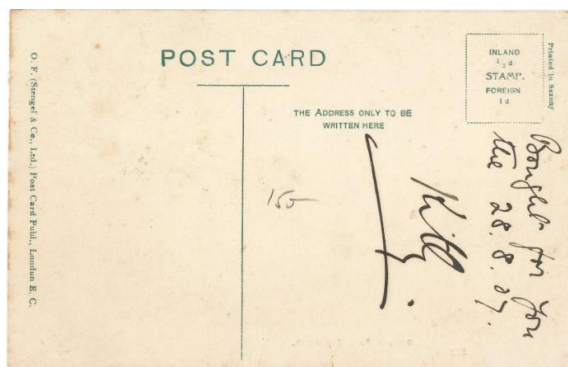
E sorozat

A Stengel cég 1901-ben megnyitotta londoni képviselőtét, melyet O. Flamger nevű úr vezet. Több tízezer különböző lapot adnak ki és forgalmaznak, melyeken megjelenik minden angol város, falu, épület, park, építmény, sportesemény, hajó, útkereszteződés, szikla és facsoport. A lapok folyamatosan növekvő számozását a szám előtt egy E (Talán az England szó rövidítése) betű egészíti ki, amely a lap képoldalára kerül nyomtatásra, míg a kiadót azonosító feliratozás a hátoldalon olvasható.

A nyomdai munkák a Drezdai gyárban készülnek,

legalábbis a hátoldalon a bélyeg helyét jelölő

négyzet melletti „Printed in Saxony” felirat alapján erre lehet következtetni.

Logók

A 60 éves működése alatt a kiadó sok kiadói jelölést vagy logót alkalmazott a lapjainak a jelölésére. 1906-ig a legtöbb lapon a Stengel & Co., Dresden u. Berlin olvasható. Az 1906-os cégforma változás után a Stengel & Co. G.m.b.H., Dresden-t nyomtatják, de már a lap hátoldalára. Végül az ovális formájú Stengel logó veszi át a szerepet, amely egészen a II. Világháború végéig használatban marad, nem gyakran a képoldalra nyomtatva. A francia és belga városképes sorozatok az St&Co.á.D vagy St&Co. D. u.B. kiadói jelöléssel is megjelentek, egyes sorozatokon nem kiírva, hanem egy a háromszög (vagy kettős háromszög) formájú alakban, melynek a csúcsa lefelé mutat. A 39.000-es sorszámú ukrán lapokat (Jalta, Crimea, Sevastopol) a kiadói feliratozás cirill betűs kivitelenben is nyomtatták.

Magyar vonatkozások

A Stengel a magyar vonatkozású képek kiadásában is igen termékeny volt. A Budapestről kiadott lapjait már 1897-ből ismerjük. Ennek a számozása a 4601 – 4675-ig tart. (Lehetséges, hogy a 4600 számú is Budapest, ám ez még hiányzik a katalógusomból. A 4599-es számú lapról biztosan tudom, hogy Bécs egyik színházát ábrázolja.) A budapesti sorozatot követi Pozsony és Temesvár, majd Fiume és környéke. Az 5300-as számozásban a Tatra, Herkulesfürdő, Lőcse, Orsova, Ada-Kaleh, Kazán-szoros és a Vaskapu nevezetességei jelentek meg.

A népviseleti sorozatban (6000-es számozás) is található kb. 30 különböző magyar vonatkozású lap. A 8500-as számozás lapjait Pöstyénfürdő, Trencsén, Eger, Késmárk majd ismét néhány tátrai

lap alkotja és Zágráb zárja. 8900-es számmal egy közel 130 darabos – a gyűjtők körében kedvelt – Tátra, Lőcse, Kassa, Igló sorozat következik, melybe néhány lap erejéig beékelődik a Tátra lengyel oldalán található Zakopane. A későbbi számozásokban több-kevesebb sorozattal ismét megjelennek ezek a települések, végül egy az I. világháború után kiadott Budapesti sorral eltűnnek a magyar lapok a számozott listákból.

A sorszám nélküli lapok mennyisége még kérdéses. A Dumtsa gyűjteményben voltak szentendrei Stengel lapok, ezek közül egyet ismerek, továbbá még egy szám nélküli lőcsei lap van a birtokomban. Kiadói jelzés nélkül több magyar városról (Nagykörös, Visegrád) jelent meg sorozat a jellegzetes Stengel jegyekkel, mint a betűtípus, a kép sarkában található negatív száma, ill. a címloldal. A két háború között számos magyar településről (Pl. Komló, Gyöngyös, Parád, Szécsény) rendeltek a Stengel nyomdájából lapokat.

A jellegzetes ovális logó ezeken a lapokon a hátoldal felső középső részén látható.

REMÉNYI RICHÁRD

Kálvin János élete és munkássága, avagy egy kiállítás visszhangja

Balogh László presbiter beszéde Gulyásné Raksányi Olga kiállításmegnyitóján

Tisztelt Püspök Úr! Tisztelt Polgármester Úr!
Kedves Kanizsai Atyámfiak és Atyámleányok!

Tiszta jó szívvel köszöntöm én is az egyházközségünk által szervezett 18. „Kanizsai Esték” című előadásorozatunk kezdő alkalmát, annak minden érdeklődő lelkületű résztvevőjét. A reformáció **500** éves évfordulója tiszteletére induló programsorozatunk színesítője a „*Kálvin János élete és munkássága*” című képeslapkiállítás, melyet **Gulyásné Raksányi Olga** gyűlekezeti asszonytestvérünknek köszönhetünk.

Olga néni kálvini lelkülettel – „**szívvel és értelemmel**” – állította össze ezt az értékes dokumentációt. Tudom, hogy közel 25 ilyen és ehhez hasonló képeslapos dokumentumgyűjteménye volt már kiállítva az országban: Csurgón, Sárospatakon, az Evangélikus Múzeumban, Egerben, Miskolcon, Encsen, Nagyatádon... 1990 óta tagja a neves szombathelyi Képeslevelezőlap-gyűjtők Egyesületének. A bélyeggyűjtésből indult ez a még informatívabb szenvedély, mely az antikváriumok, cserék, a keresésből induló rátalálások révén távol és közel elismert karakterisztikus gyűjteménnyé nőtte ki magát. A gyűjtő büszke arra, hogy több értékes könyvhöz is adott illusztrációt. Bevallott tételmondata: „**Ha csak egy valaki tanul is belőle**, akkor megérte már a fáradságot...” Így lesz a gyűjtői alázatból népművelői segítség.

A neves Raksányi-család somogyországbeli, csurgói kötődésű. Édesapja, Raksányi Lajos a Csurgói Református Gimnázium művésztanára volt rajztanárként, s Olga néni is ott érettségizett. Az **1792**-ben alapított gimnázium szellemisége máig meghatározó a nagycsalád számára: „De tán jó oly idő, melyben nekünk a **vidékünk Új Helikon** lesz...” Több évtizedes gyűjtőmunkának köszönhetjük ezeket a képeslapokat. A képeslap

hatalmas mennyiségű és különleges információt hordoz. Ma már nem „trendi” hobbi, de helytörténeti forrásként egyedülálló lehet, művelődéstörténeti értéke vitathatatlan. A XIX. század végének ez a gyorsan népszerűvé vált, hatalmas iramban elterjedt találmánya mindent megörökített; lám Kálvinról is mily sok képeslap készült! De a sok képeslap csak kartonhalmaz, gyűjteménnyé a rendszerezés teszi!

Ezt a Kálvinról és Kálvinnak szóló rendszerezést az elkezdődő reformáció emlékére indította újra. Lám, a reformáció gyönyörködtet is! Ezért rendjén való az is, ha a mi egyházközségünk is készül a reformáció 500 éves évfordulójára – pl. pelikános címeres intarziával és Kálvin – Károli – Kanizsai Pálfi János emléktáblával is.

Egy ilyen kiállítás **tanúságtétel** a **gyűjtő és a szemlélő számára** is. „**Dicsérjétek az Urat!**” Kálvinon keresztül

tanulhatjuk a kötelességet, a szolgálatot, a tisztaságot, a gyakorlatiasságot, a bizonyosságot, a predestinációt, az imádkozást és az írás olvasását; azt, hogy légy egyenes, kitartó, ne halogasd dolgaidat; de a méltányosságot és a megbocsátást is; azt, hogy a helyes sorrend: Isten, Haza, Család – lehet, hogy kicsit feudális, de mégiscsak jobb, mint a „pénz, világ, ééén”...! Igen, **Genf, „a kálvinista Róma”**: a tisztességes, szerény, nem hivalkodó gazdagság, pontos és sok munka, megérdemelt nyugalom; nem a birodalmi Róma és nem Moszkva, nem Washington és nem Peking – nem támadó birodalom, hanem kicsiny, védhető, védendő Haza... Bátornak és erősnek lenni, Isten mindig mindenhez ad elég erőt! - én **ezt tanultam Kálvintól** Olga néni révén is.

Ő volt Genfben, a kálvinizmus központjában, és ott látta a reformáció emlékművét, még a reformátorok hóval takart fejét is, s mellettük Bocskai István fejedelem szobrát is. Mily érdekes, hogy Kálvin János genfi otthona (is) Szent Péter katedrális. Legyünk büszkék a **katolikus Illyés Gyula** „A Reformáció genfi emlékműve előtt” című nagyívű versszimfóniájára:

„Hiszed, hogy volna olyan – amilyen magyarság, ha nincs – Kálvin? Nem hiszem.”

Így jöhet össze hit és haza, s a haza a magasban..., melyet még a „csillag a máglyán” sem képes elhomályosítani.

1517. október 31-én Luther nyilvánosságra hozta 95 tételét. Ezzel kezdődött a reformatáció 500 éves győzedelmes időszaka. Ennek vezéralakja volt Kálvin János, a francia származású svájci reformátor, a keresztyén tudós: „a legnagyobb elme és a legjobb szervező”, aki megteremtette Genfben az **„istenfélő Város tökéletesen működő prototípusát”**. Az általa felállított genfi egyházszervezet Európa-szerte mintaként szolgált a reformatus egyházak megalakulásához. Kálvin János azok közé tartozik, akik olyan mértékben hatottak Magyarországra vagy a magyar kultúrára, hogy mintegy tiszteletbeli magyarsággal ruháztattak fel, ezért magyarosan írjuk a nevüket. Mi, akik a kálvinizmus vonzásában élünk, büszkék vagyunk a **protestáns hősökre**. Persze a magyar prédikátorokat sem feledjük, de mégiscsak a kezdeti bibliai embereink a legfontosabbak, akiktől tanulhatunk. Lelkészunokaként, presbiterként szeretnék „köszikla” és „só” lenni a gyülekezetünkben. Az ehhez vezető úton szükségünk van **előjáróink bölcs beszédére**, akár a Kanizsai Estékre, s az ilyen kiállításokra is; és Olga nénire is, aki hitvalló gyűjteményével segít nekünk – mintegy aláhúzva, hogy gyülekezetünkben is sokat kaphatunk, tanulhatunk Asszonytestvéreinktől.

Istenkeresésünkben Jézus nyilvános szavai az atyák bölcsessége által is eljuthatnak hozzánk –

Olga néni utolsó kálvini idézetét segítségül hívva az **Institucióból**:

„És így mindannyian megvallották, hogy semmi kormányzati formát sikeresen be nem lehet hozni, ha csak elsősorban a vallásosságra nem fordítanak gondot, és hogy balgatagok azok a törvények, amelyek Isten jogát figyelmen kívül hagyván, csupán az emberekről gondoskodnak.”

Képeslap a Szerencsi Múzeum gyűjteményéből

A ma európai történeteit látva: kontinensünk és a kereszténység kapcsolatának témája elevenünkbe vág. Ha a szekularizáció, az elvilágiasodás útvesztőin túljutó Európa ismét megragadja a keresztény szellemiség mélységesen mély értelmű gondolattartamát – akár az előbbi kálvini értelemben –, csak akkor mondhatjuk, hogy Európa nem volt, hanem lesz!

Kedves Olga Néni! Köszönjük az ajándékot! Áldást és békét kérünk életére!

(Elhangzott 2017. február 10-én a nagykanizsai református templomban a kiállítás megnyitóján.)

Sebestyén Imre kecskeméti képeslapgyűjtőé az ország legnagyobb magángyűjteménye

Egy 2014-es cikk Nagy L. Éva tollából (Montázs Magazin), gyűjtőtársunk 70. születésnapja alkalmából

Mennyi, de mennyi kedves hobbi van a világon, még felsorolni is lehetetlenség lenne! Hogy ki miért éppen az adott szenvedélynek hódol, azt végképpen nem tudjuk. Nyugodt szívvel mondhatjuk, hogy Sebestyén Imre szenvedéllyel gyűjti a képeslapokat. Ismerkedjünk meg Imrével, hetven évének édes vagy kesernyés pillanataival és gyűjtő szenvedélyének kialakulásával!

S.I.: 1944. augusztus 12-én születtem Kecelen, ahol az általános iskolát elvégeztem és gyermekkoromat töltöttem. Nagy boldogságban, de nehéz körülmények között éltünk édesanyámmal és öcsémmel. Édesapám sajnos 1950-ben meghalt, így édesanyám egyedül nevelt fel minket. A szegény körülmények miatt a továbbtanulásnál csak a szakmai jöhetett szóba, szükség volt az én keresetemre is. A választásom a szobafestő-mázoló szakmára esett, melyet a kiskőrösi ipari iskolában sajátítottam el. Később Budapesten dolgoztam, ahol esti gimnáziumban leérettségiztem. 1964-67-ig sorkatonai szolgálatot teljesítettem Kiskunhalason, a határőrségnél.

Később milyen polgári foglalkozást végeztél?

Amint említettem szobafestőnek tanultam, melyet 1959-1972 között magas szinten műveltem, elsősorban Budapesten. Ezzel párhuzamosan elvégeztem a főiskolát, ahol történelemből és filozófiából államvizsgáztam, majd a Kecskeméti Rendőrkapitányságon bűnügyi nyomozó lettem. 1973-tól 1992-ig dolgoztam rendőrként, őrnagyi rendfokozattal mentem nyugdíjba.

Úgy tudom, van két csodálatos leányod is. Kérlek, róluk is szólj egy pár szót! Hogyan fogadja a család ezt a szenvedélyedet?
1970-ben kötöttem házasságot András Etelkával, akivel immár 44 éve harmonikus házasságban élünk. Két leányunk született,

Tünde és Hajnalka. Eddig egy unokám született, Tünde fia, Attila idén tölti be a 21. életévét. A képeslapgyűjtő szenvedélyemet a kezdetektől elfogadták, és mindenben

támogatnak. Amerre járnak, onnan hoznak, ők is mindig gyarapítják a gyűjteményemet.

Mikor kezdted el a képeslapok gyűjtését?

1958-tól, 14 éves korom óta hódolok e szenvedélyemnek. Kezdetben csak úgy és azért, mert a középiskolában minden fiatal gyűjtött valamint. Amint szaporodtak a lapok, egyre lelkesebbé váltam. Munkám során is – amerre jártam –, mindenhol képeslapokat kerestem, gyűjtöttem, vásároltam.

Hány ezer képeslapot sikerült eddig összegyűjtened? Melyik évben készült a legrégebbi darabod?

A gyűjteményem évről-évre gazdagabb, mind a darabszámot, mind a különlegességeket tekintve. A nyugdíjazásomig lassabban gyarapodott, majd amint több időm adódott, sokkal nagyobb szenvedéllyel és intenzitással kezdtem gyűjteni a lapokat. Jelenleg 330 ezer darabot számlálhatok meg, mellyel az ország legnagyobb magángyűjtőjének számítok. A legrégebbi és legszebb képeslapjaim az 1896-os millenniumi emlékévként alkalmából készültek. E nagy ünnepre 32 féle lapot adtak ki, ebből nekem több mint a fele meg van.

Tematikusan gyűjtöd, vagy csak raktározásnál válogatod szét őket időrend és téma alapján?

Aki igazán szeret valamit, az teljes odaadással hódol a hobbijának. Így vagyok ezzel én is. Minden egyes új lapot szinte azonnal besorolom a tematikájába. A gyűjteményem így jól átlátható mind téma, mind időrendben. Mindenféle képeslapot gyűjtök, a magyar

lapok mellett mintegy 180 országból van képeslapom. Legértékesebb lapjaim a XIX. századból és a XX. század elejéről származnak. Többen kértek már tőlem segítséget diplomamunkájukhoz, mindig szívesen bocsátok rendelkezésükre korabeli képeslapokat. Néhány évvel ezelőtt egy tanítóképzős hallgató a régi kecskeméti képeslapjaimról írta a diplomamunkáját, melyet kiválóra értékelték.

Hány kiállításod volt eddig? Hová sikerült eljutnod ezzel a csodálatos gyűjteménnyel?

Az Országos Képes-levelezőlap Gyűjtők Egyesületnek 1997 óta vagyok tagja, ahol az elmúlt évek alatt rengeteg hasznos gyűjtői tapasztalatra tettem szert. 1998-ban már részt vettem az országos kiállításon, valamint több helyen rendeztem saját, önálló kiállítást. Az első önálló kiállításom 1998 májusában volt Kecskeméten a Tiszti Klubban, nyugdíjasok részére. Ugyanebben az évben meghívást kaptam Hódmezővásárhelyre, a nagy múltú Őszi Fesztiválra. Elmondhatom: az első tárlatot volt csak nehéz elkezdeni, utána a többi már könnyen és gyorsan ment az akkor már 150 ezer darabos gyűjteményből. Jelenleg

a 283.

kiállításomnál tartok.

Tárlataimat az ország számos településén láthatta már a közönség

Szombathelytől

Veszprémen át Visegrádig, illetve a határon túl, Erdély több városában. Kecskeméten szinte valamennyi iskolában volt már egy vagy több alkalommal kiállításom.

Ha jól tudom, munkádat, tárlatodat több ízben díjazták is.

Az első jelentős díjamat 1999-ben kaptam meg Szombathelyen, egy országos rendezvényen. 2004-től veszek részt a MABEOSZ nemzetközi bélyegnapi kiállításain, ahol minden alkalommal díjazták kiállítási anyagaimat. Eddig hat aranyérmet, kettő aranyozott ezüstérmet, négy ezüstérmet és kettő bronzérmet vehettem át munkám elismeréseként a vándorkupák mellé. Legutóbb pedig, június végén a XLII. Országos Honismereti Akadémia Kiváló honismereti munkáért oklevéllel, Kecskemét polgármestere pedig díszoklevéllel tüntetett ki.

Milyen témákat dolgoztál fel egy-egy kiállítás alkalmával?

A kiállítási anyagaim jelentős részét egy-egy történelmi esemény évfordulójára készítettem el. A tárlatok elsősorban a magyar történelmet, annak neves személyeit mutatják be. Egy-egy

anyag elkészítéséhez számtalan szakkönyvet használok fel forrásként, így a képeslapokhoz tartozó szövegek mindenkor hitelesek és pontos képet adnak az adott korról. Például kiállítást készítettem már a magyarok történelméről, Kossuthról, Széchenyiről, Sissiről, Petőfiről, a Hunyadiakról, Trianonról, Arany Jánosról, Móriczról, Szent Istvánról, Szent Imréről, a Honfoglalásról és most legutóbb az I. világháborúról. Természetesen a történelmi kiállítások mellett más témákat is feldolgoztam, például kulturális és természetközeli tárlatot is láthatott már a közönségem. Például Magyarország összes népviseletét, tájegységeként bemutatva, valamint Erdély, a világ és az Európai Unió népviseletét is. Külön anyagban – oktató jelleggel – dolgoztam fel Magyarország nemzeti parkjait, azok növény- és állatvilágát.

Melyik tárlatod iránt volt a legnagyobb az érdeklődés?

Eddig több mint 50 témakört dolgoztam fel, így az érdeklődő iskolák, önkormányzatok, művelődési központok, múzeumok mindig megtalálhatják a számukra érdekes és bemutatásra érdemes tárlatot. Egyik

legnépszerűbb tárlatom azonban mindenképpen a Kecskemét régi képeslapokon című kiállításom, mely mindenhol és mindenkor hatalmas sikert arat.

Hogyan jellemeznéd a tárlataid közönségét?

Gyakran kapok felkérést általános és

középiskoláktól kiállítás megtartására, ahol rendhagyó történelmi óra keretében a diákok a képeslapok és azok kísérő szövegei által ismerkedhetnek meg az adott történelmi eseménnyel. A nemrég elkészült, eddigi egyik legnagyobb kiállítási anyagom, az I. világháború 100 éves évfordulója bemutató anyagomat, mely több mint 400 képeslapból áll, már hónapokkal ezelőtt több múzeum, kulturális központ és iskola előjegyeztette. **Vannak-e ismereteid arról, hogy kik hódolnak még a képeslapgyűjtésnek az országban vagy a határokon túl? Bizonyára kapcsolatban vagytok, netán még csere is létrejöhet köztetek?**

A Képes-levelezőlap Egyesület tagjaként jó rálátásom van hazánk gyűjtőinek munkájára. Sokakkal folyamatos kapcsolatban állok, segítjük egymás munkáját, lapokkal és tanácsokkal. A postai levelezések mellett börzéken, országos kiállításokon személyesen is találkozunk

Milyen álmaid vannak még az elkövetkezendő évekre?

Még nagyon sokáig szeretném gazdagítani a gyűjteményemet. Ameddig tudom, magam rendezem, később a lányaimra bízom e nemes és szép feladatot.

Rendezvények

Sárosi István gyűjtőtársunk három, aktuális kiállítására hívunk minden kedves érdeklődőt:

2017. május 4-étől Csepelen, a Királyerdei Könyvtárban: Karib-tengeri szigetek;

Június 1-jétől Székesfehérvárott, a Gárdonyi Művelődési Házban: Ókor;

Június 2-ától Székesfehérvárott, a Tolna Utcai Könyvtárban: Ázsia címmel, tematikával.

Az idei év országos gyűjtőtálalkozója

A 2017-es szombathelyi országos gyűjtőtálalkozóra és kiállításra július 14-15-én kerül sor.

A cserebere pénteken kora délután, a Herényiek Házában kezdődik, amelyet a gyűjtőtársak, érdeklődők a másnapi kiállítás megnyitót követően folytathatnak a helyszínen.

Az előző évek tapasztalatai alapján már a relative új helyszínre, a Herényiek Házába is jönnek határon túlról magyar és külföldi gyűjtőtársak egyaránt – reméljük, idén is szívesen hozzák ide a csereanyagukat, gyarapítják itt gyűjteményüket, s viszik híret az otthoniak számára.

A szombati kiállítást Dr. Petercsák Tivadar, A képes levelezőlap története c. könyv szerzője, Heves megyei múzeumigazgató nyitja meg.

A megnyitó előtt "Képes levelezőlapok a Nagy Háborúban (1914-1918)" címmel diavetítéses előadást tart Dr. Petercsák Tivadar Egyetemi tanár, az MTA doktora. Bemutatja, hogy milyen szerepe volt a műfajnak a háborúban, illetve milyen típusú lapokat jelentettek meg a katonák és a hátszág számára ezekben az években.

A Berzsenyi Dániel Városi Könyvtár idei kiállítói és kiállításai címe:

Novák Mihály: *Török világ Magyarországon*

Juhász Árpád: *Értéktár - Vas megye települései*

Sebestyén Imre: *Józsa Judit szobrászművész alkotásai*

Tölgyesi Félix: *Árpád-kori templomok*

Gulyásné Raksági Olga: *Tompa Mihály*

Ferdinand Gradl: *Die Donau zwishen kazanehgen und Eisernes Tor*

Németh István: *Életképek*

Sasvári Tiborné: *Kalapok divatja*

Steiner Józsefné: *Szent László, a lovagkirály*

Sárosi István: *„Eszünk, iszunk”*

Nagyné Horváth Eszter: *Ragyogj cserkészliliom*

*Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk
mind a megnyitóra, mind a börzére!!!*

Ajánló

Sali István gyűjtőtársunknak a keszthelyi Helikon Kastélymúzeum Vadászati Múzeumában április végével az időszak vadász képeslapos kiállítása véget ért ugyan, de a kiállításról a Keszthely TV jóvoltából egy néhány perces rövidebb és egy hosszabb bemutató riportfilm is készült (a kiállításról a NIMRÓD vadászújság májusi számában Polster Gabriella írása nyomán olvashat(t)unk):

<http://tvkeszthely.hu/hirek/7840/vadaszati-kepeslapok-kiallitasa/>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZUqJpIS5Tk0>

Felelős kiadó: Kőszegfalviné Pajor Klára elnök MKL Szerkesztette: Papp Miklós 9700 Szombathely, Pf. 233. mobil: 20/2865806 email: pajor.klara@gmail.com honlap: www.kepeslapgyujto.hu
